

**College van Gedeputeerde Staten
Statenvoorstel**

DATUM	5 juli 2016	NUMMER PS	PS2016MME08
AFDELING	MEC	COMMISSIE	MME
STELLER		DOORKIESNUMMER	
DOCUMENTNUMMER	81874C95	PORTEFEUILLEHOUDER	Van den Berg

Titel : Energieagenda 2016-2019 “Klimaat voor energietransitie”

Inhoudsopgave

Ontwerpbesluit	pag. 6
Toelichting	pag. 7
Bijlage(n):	1

Aan Provinciale Staten,

Inleiding

Ons huidige energiesysteem veroorzaakt steeds meer maatschappelijke problemen: klimaatverandering, luchtverontreiniging, afhankelijkheid van instabiele regio's en uitputting van energievoorraden. De energietransitie levert voor deze problemen een oplossing. In dit Statenvoorstel en bijgaande Energieagenda 2016-2019 “Klimaat voor energietransitie” wordt beschreven op welke wijze wij invulling willen geven aan de duurzame ontwikkeling van het Utrechtse energiesysteem. Met de Energieagenda doen wij wat in ons vermogen ligt om drempels weg te nemen voor initiatiefnemers in de energietransitie en creëren wij een klimaat voor de energietransitie.

Voorgeschiedenis

In het coalitieakkoord 2015-2019 “In Verbinding!” is de energietransitie benoemd tot prioriteit. Uw Staten hebben het onderwerp Energietransitie opgenomen in het zogenaamde BOB-traject (Beeldvorming, Oordeelsvorming en Besluitvorming). Het resultaat van het BOB-traject is betrokken bij de opstelling van dit Statenvoorstel. Dat geldt ook voor de moties die u heeft ingediend aangaande de energietransitie, die bij deze zijn afgedaan.

Essentie / samenvatting

Ons huidige energiesysteem veroorzaakt steeds meer maatschappelijke problemen: klimaatverandering, luchtverontreiniging, afhankelijkheid van instabiele regio's en uitputting van energievoorraden. De energietransitie levert voor deze problemen een oplossing. In de Energieagenda 2016-2019 “Klimaat voor energietransitie” wordt beschreven op welke wijze wij invulling willen geven aan de aanjaagrol voor de duurzame ontwikkeling van het Utrechtse energiesysteem.

Om de nadelen van het huidige energiesysteem te verminderen, moet het gebruik van fossiele brandstoffen worden teruggedrongen. Dat kan enerzijds door energiebesparing en anderzijds door het stimuleren van het gebruik van alternatieve energievormen.

Omdat het potentieel voor de productie van duurzame energie in onze provincie beperkt is en om het ruimtegebruik voor de productie van duurzame energie zoveel mogelijk te beperken, geven we prioriteit aan

energiebesparing. Wij leggen daarbij onze focus op het realiseren van energiebesparing binnen de gebouwde omgeving, omdat daarmee ruim de helft van het energiegebruik gedekt wordt en de beïnvloedingsmogelijkheden groot zijn.

De financiële middelen waarover de provincie beschikt zijn gezien de opgave relatief gering. Om een zo groot mogelijk effect te sorteren ligt een belangrijk uitdaging van de **energietransitie** in het opschalen van succesvolle experimenten naar een brede toepassing. Wij willen deze opschaling versnellen door onze rol te pakken als verbinder en zo te zorgen voor toegang tot kennis, contacten en financiering en op deze wijze bij te dragen aan een klimaat voor energietransitie. Een goed klimaat voor energietransitie wordt bepaald door de volgende factoren:

- toegang tot financiering;
- effectieve netwerken, waarin kennis en contacten beschikbaar zijn;
- geen belemmerende regelgeving.

Wij ondersteunen opschaalbare initiatieven die bijdragen aan significante energiebesparing en productie van duurzame energie. Het streven is om met onze financiële impulsen zoveel mogelijk maatschappelijke investeringen los te krijgen. Daarom zullen wij actief zoeken naar partners die ook willen profiteren van de kansen die de energietransitie biedt.

Van onze vier natuurlijke rollen: beheer, bevoegd gezag, financiering en bemiddeling geven we prioriteit aan bemiddeling en financiering, omdat we in deze rollen het meeste rendement voor onze investering kunnen realiseren. Met elke euro die wij investeren willen wij zoveel mogelijk maatschappelijke investeringen in energiemaatregelen los krijgen. Met dezelfde filosofie hebben onze bijdragen aan de Economic Board Utrecht (EBU) geleid tot drie keer zoveel maatschappelijke investeringen.

De bemiddelingsrol wordt breed ingezet. Belangrijkste doel is te zorgen voor toegang tot kennis, contacten en financiering. Dit doen we door bij te dragen aan netwerkbijeenkomsten zoals de Get Connected bijeenkomst van de EBU en de bijeenkomst die wij georganiseerd hebben om input te verzamelen voor deze energieagenda. De afgelopen jaren zijn er diverse loketten in het leven geroepen waar initiatiefnemers terecht kunnen voor kennis, contacten en financiering. Belangrijke loketten in de regio zijn de EBU, de Ontwikkelingsmaatschappij Utrecht, de Natuur en Milieu federatie Utrecht, de gebiedsorganisaties in het landelijk gebied (O-gen en Utrecht-West), de toezichthouders op de milieuvergunningen en de aanjaagteams voor financiering, binnenstedelijke ontwikkeling en kantorenleegstand. Deze loketten staan met elkaar in verbinding en kunnen waar nodig naar elkaar doorverwijzen.

Het budget dat wij beschikbaar stellen voor bemiddeling wordt gebruikt om experts in te huren, bijeenkomsten te organiseren en communicatieproducten te ontwikkelen.

Onze bemiddelingsrol wordt ook ingevuld door te lobbyen voor aanpassing van (inter)nationale regelgeving. Dit doen we zoveel mogelijk samen met onze regionale partners en het IPO.

Het bemiddelen in de toegang tot financiering alleen is onvoldoende om de benodigde financiering voor de energietransitie vlot te trekken. De bestaande financieringsinstrumenten voldoen niet om kleine projecten en beginnende ondernemers te financieren. Wij gebruiken onze rol van financier om met een eigen bijdrage andere financiers te stimuleren deel te nemen in een regionaal energiefonds. Het streven is om met onze financiële impulsen zoveel mogelijk maatschappelijke investeringen los te krijgen. Daarom zullen wij actief zoeken naar partners die ook willen profiteren van de kansen die de energietransitie biedt.

Bij het uitoefenen van onze rol als bevoegd gezag (VTH: vergunning, handhaving en toezicht) zal de nadruk liggen op het attenderen op en adviseren over de mogelijkheden van energiebesparing.

Als beheerder van gebouwen, voertuigen en infrastructuur geven wij het goede voorbeeld en benutten wij kansen om een voorlopersrol te spelen voor zover dat financieel verantwoord is.

Het energiebeleid maakte reeds deel uit van ons beleid. Wij willen de energietransitie versnellen door het bestaande beleid te continueren en te intensiveren voor onder andere ruimtelijke ordening, landelijk gebied, binnenstedelijke ontwikkeling, mobiliteit en vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH). Binnen deze beleidsvelden wordt de afweging gemaakt tussen het belang van de energietransitie (inclusief energiebesparing) en andere provinciale belangen. Het is daarbij van belang te zoeken naar meekoppelmomenten voor energemaatregelen en strategieën om doelgedrag te realiseren. Een voorbeeld is de door ons gefinancierde “Nul op de meter”-alliantie die wordt aangestuurd door het programma Binnenstedelijke Ontwikkeling.

Wij continueren en intensiveren ons bestaande beleid met als doel op het realiseren van:

- Energieneutrale gebouwde omgeving
- Ontwikkelruimte voor met name zonnevelden en geothermie
- Toepassing windenergie met draagvlak
- Financiering van energieprojecten

In hoofdstuk 5 van de Energieagenda 2016-2019 worden concrete maatregelen beschreven die we zullen inzetten. De maatregelen die voortkomen uit het bestaande beleid worden gefinancierd uit het budget van de lopende programma's voor openbaar vervoer, wegbeheer, agenda vitaal platteland en vergunningverlening, toezicht en handhaving. De maatregelen ten behoeve van de beleidsintensivering op de vier genoemde thema's worden gefinancierd vanuit de 8 mln euro die in het coalitieakkoord beschikbaar is gesteld voor de energietransitie.

Meetbaar / beoogd beleidseffect

De energietransitie doen we samen. Dat geldt voor praktische alle maatregelen die we inzetten. Daarom is het niet goed mogelijk om de voortgang van de energietransitie toe te rekenen aan alleen de maatregelen in deze energieagenda. We kunnen wel monitoren of we op koers liggen om in 2040 klimaatneutraal te zijn waarbij binnen onze provincie net zoveel duurzame energie wordt geproduceerd als dat we aan energie gebruiken. Een realistische toekomstige mix van energiebesparing en duurzame energie in onze provincie is 70-30. Dat betekent dat onze inwoners en bedrijven elk jaar gemiddeld 5% energie moeten besparen en 11% extra aan duurzame energie moeten produceren. De ambities voor energiebesparing gaan dus verder dan de afspraken die gemaakt zijn in het landelijke energieakkoord van 1,5% per jaar. Daar staat tegenover dat onze provincie in 2020 een relatief kleine bijdrage zal kunnen leveren aan het aandeel hernieuwbare energieopwekking dat in 2020 landelijk 14% moet bedragen. Met jaarlijkse groei van 11% komen we uit op 2,1 PJ in 2020 (exclusief duurzame brandstoffen in het wegverkeer). Als het aandeel duurzame energie in 2020 5% is, liggen we op koers voor de Utrechtse energietransitie.

Landelijk is de ambitie gesteld op 6000 Megawatt (MW) aan windenergie op land, te bereiken in 2020. De provincie Utrecht heeft zich via de Structuurvisie Wind op Land (SWOL, Tweede Kamer 28 maart 2014) en het nationale Energieakkoord gecommitteerd aan het bereiken van 65,5 MW aan windenergie in 2020. Onze ambitie stopt niet bij de 65,5 MW in 2020 zoals opgenomen in het Energieakkoord. Dit betekent dat deze uitnodiging voor initiatieven voor grootschalige windturbines met een ashoogte van 60 meter en hoger blijft staan gedurende de looptijd van de Structuurvisie. In 2017 beoordelen wij of we naar redelijkheid kunnen verwachten dat we de afgesproken 65,5 MW_e kunnen halen. Als het behalen van de afspraak met het Rijk niet waarschijnlijk is, zullen we aan de hand van de bevindingen op dat moment onze inzet intensiveren. Voldoende draagvlak bij de gemeenteraad blijft daarbij een randvoorwaarde.

Financiële consequenties

In de begroting zullen onderstaande indicatoren worden opgenomen waarover in de jaarrapportages gerapporteerd zal worden. De sector verkeer en vervoer is in de indicatoren buiten beschouwing gelaten omdat de statistieken hierover niet goed beschikbaar zijn.

Indicator	Omschrijving	Streefwaarde	2014 werkelijk	2015	2016	2017	2018	2019
<i>Energiebesparing</i>	Energiebesparing per jaar	5% per jaar	2,4%	5%	5%	5%	5%	5%
<i>Toename productie duurzame energie</i>	Toename ten opzichte van opgesteld vermogen	11% per jaar	9%	11%	11%	11%	11%	11%
<i>Aandeel duurzame energie</i>	Aandeel ten opzichte van energieverbruik	5% in 2020 100% in 2040	1,9%	1,9%	2,2%	2,6%	3,0%	3,5%
<i>Opgestelde vermogen windmolens</i>	Totaal vermogen op grondgebied provincie	65,5 MW _e in 2020	15	15	25	31	42	53

De voor de uitvoering van de Energieagenda benodigde middelen zijn beschikbaar op de provinciebegroting 2016-2019. Er zijn wel verschuivingen tussen de verschillende deelbudgetten en begrotingsjaren. Deze zullen in de najaarsrapportage 2016 worden meegenomen als begrotingswijziging. De verdeling van de beschikbare middelen per speerpunt is als volgt:

Maatregel	2016	2017	2018	2019	Totaal
<i>Impuls energieneutrale gebouwde omgeving</i>	400	400	400	300	1.500
<i>Aanjagen projecten duurzame energie</i>	350	550	350	250	1.500
<i>Energiefonds</i>		1.300	1.000	1.700	4.000
<i>Aanjaagfaciliteit financiering</i>	250	250	250	250	1.000
TOTAAL (mln euro)	1.000	2.500	2.000	2.500	8.000

Bestuurlijke dilemma's/politieke gevoeligheid

Tijdens het BOB-traject is gesproken met deskundigen, stakeholders en met onze maatschappelijke partners. Als het gaat om overeenkomsten en verschillen, dan zijn er verschillen als het gaat om het gewenste ambitieniveau; we zagen weinig verschillen in de prioriteiten en de rolinvulling.

Overwogen oplossingsrichtingen en alternatieven

De prioritering van onderwerpen, de keuzes voor onze rolinvulling en een focus op maatregelen voor de gebouwde omgeving zijn een afgeleide van het streven om zoveel mogelijk impact te hebben op de versnelling van de energietransitie. Met het oog op het - gezien de opgave - beperkte budget is deze focus ook nodig. Om die reden wordt het instrument van investeringssubsidies nauwelijks ingezet, worden, afgezien van smart solar charging en de OV-concessies, geen maatregelen genomen in de sector verkeer en vervoer en worden in de sector industrie geen specifieke maatregelen voorgesteld, afgezien van het VTH-spoor.

Effecten op duurzaamheid

De energietransitie is gericht op het terugdringen van het gebruik van fossiele brandstoffen waarmee een bijdrage wordt geleverd aan het bestrijden van het klimaatprobleem en het verbeteren van de luchtkwaliteit. Op deze wijze wordt een wezenlijke bijdrage geleverd aan de verduurzaming van de maatschappij.

Gedeputeerde Staten,

Voorzitter,

Secretaris,

Provinciale Staten van Utrecht;

Op het voorstel van Gedeputeerde Staten van 5 juli 2016, afdeling MEC, nummer 81874C93;

Gelezen de Energieagenda 2016-2019 “Klimaat voor energietransitie”;

Overwegende de bijzondere aandacht voor energietransitie in het coalitieakkoord 2015-2016 “In verbinding!”;

Gelet op:

- de afspraken die wij hebben gemaakt in het landelijk “Energieakkoord voor duurzame groei” (2013),
- de resultaten van het BOB-proces (beeldvorming en oordeelsvorming) dat Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten in gezamenlijkheid hebben doorlopen met burgers, bedrijven, kennisinstellingen, andere overheden en maatschappelijke organisaties.

Besluiten:

- de Energieagenda 2016-2019 “Klimaat voor energietransitie” vast te stellen,
- nadere uitwerking van de Energieagenda wat betreft het beschikbaar stellen van ruimte voor productie van duurzame energie te verankeren in de herijking van de PRS/PRV en de later vast te stellen Omgevingsvisie;
- nadere uitwerking van de Energieagenda wat betreft de impuls voor energieneutrale gebouwde omgeving op te nemen in het Beleidskader Binnenstedelijke Ontwikkeling en het Uitvoeringsprogramma.

Voorzitter,

Griffier,

1. Wettelijke grondslag

Artikelen 105 en 143, tweede lid, van de Provinciewet.

2. Beoogd effect

Toelichting op hoofdtekst niet van toepassing.

3. Effecten op duurzaamheid

Toelichting op hoofdtekst niet van toepassing.

4. Argumenten

De volgende moties zijn betrokken bij het opstellen van de Energieagenda 2016-2019:

- Motie 38 aangaande het energiezuiniger maken sociale huurwoningen (22 juni 2015)
- Motie 33 aangaande een duurzame energie begint bij je zelf (3 november 2014)
- Motie 53 aangaande agenda duurzame energie (22 juni 2015)
- Motie 81 aangaande indicatoren energietransitie (2 november 2015)

5. Kanttekeningen

Niet van toepassing.

6. Financiën

Toelichting op hoofdtekst niet van toepassing.

7. Realisatie

De Energieagenda zal deze collegeperiode uitgevoerd worden. De genoemde maatregelen zullen vertaald worden naar concrete acties, welke zullen worden belegd bij de verantwoordelijke portefeuillehouder. In 2018 zal het programma energietransitie geëvalueerd worden en worden provinciale staten in de gelegenheid gesteld om bij te sturen.

8. Juridisch

Niet van toepassing.

9. Europa

Voor het regionale energiefonds zal subsidie aangevraagd worden bij EFRO.

10. Communicatie

Na vaststelling van de Energieagenda door PS, zal de nieuwe content op de website worden geplaatst. Met een nieuwsbericht zal ruchtbaarheid gegeven worden aan het nieuwe beleid van de provincie. Ook zal via verschillende kanalen publiciteit gezocht worden voor onze acties en plannen op het gebied van energietransitie.

11. Bijlagen

Energieagenda 2016-2019 "Klimaat voor energietransitie".